

Sygn. akt I CSK 2191/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa B. P. i D. P.
przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce jawnej w W.
(poprzednio K. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w W.) i R. GmbH w N.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 2 września 2021 r., sygn. akt V ACz 106/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 września 2021 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie powodów B. P. i D. P. od postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 kwietnia 2021 r., którym odrzucono ich pozew skierowany przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce jawnej w W. (poprzednio K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w W.) i R. GmbH w N. w Niemczech, którym powodowie domagali się zasądzenia solidarnie od pozwanych kwoty 1 933 424 zł, w tym kwoty 1 250 000 zł wraz z

odsetkami ustawowymi od dnia 1 stycznia 2010 r. oraz kwoty 683 424 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 sierpnia 2012 r., tytułem odszkodowania z tytułu nienależytego wykonania umowy sprzedaży z dnia 13 marca 2003 r., oraz z tytułu prowadzenia negocjacji w złej wierze.

U podstaw odrzucenia pozwu i oddalenia zażalenia legło stwierdzenie, że ocena tożsamości stron, podstawy sporu i przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2017 r., (akt XXIV C 999/15), a następnie odniesienie wyników tej oceny do żądania zgłoszonego w tymże procesie, prowadziła do wniosku, że między obiema sprawami zachodzi tożsamość roszczeń, zaś odmienność sposobu ich sformułowania nie pozbawia tych roszczeń statusu identycznych. Podstawa faktyczna i prawna żądań powodów nie uległa zmianie, gdyż zgłoszone kolejne roszczenia pozostają w związku z umową sprzedaży z dnia 13 marca 2003 r., oraz umową dzierżawy z dnia 7 stycznia 2008 r. i zostały prawomocnie osądzone, a nie nastąpiła żadna zmiana okoliczności faktycznych i prawnych (art. 199 § 1 pkt 2 w zw. z art. 366 k.p.c.).

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powodów. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołali się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżących, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem w niniejszej sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, ponieważ brak jest tożsamości faktycznej i prawnej pomiędzy niniejszą sprawą, a sprawą zakończoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. akt I ACa 1083/17 (XXIV C 999/15 Sądu Okręgowego w Warszawie).

Pozwani w odpowiedzi na skargę kasacyjną wnieśli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy

przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący odnieśli tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 w zw. z art. 366 k.p.c., ale w przedstawionym lakonicznym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji

i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy na etapie przedsądu nie bada przy tym podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), a jedynie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), które stanowią odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej. Skarżący powinni podać zatem argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym – w ich ocenie – wyraża się ta „oczywistość”, a czego nie uczynili. Równocześnie, uzasadnienie przedstawione przez Sąd Apelacyjny nie pozwala stwierdzić oczywistych i rażących uchybień, które mogłyby odpowiadać analizowanej przesłance.

Argumentacja wniosku ograniczającego się do powtórzenia zarzutu naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 w zw. z art. 366 k.p.c. bez wykazania jego kwalifikowanego charakteru wskazuje, że powodowie traktują skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający im na kwestionowanie niesatysfakcjonującego ich rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy. W uzasadnieniu wniosku nie odniesiono się w najmniejszym nawet stopniu do okoliczności sprawy, nie wskazano na czym miałyby polegać różnice w stanie faktycznym i prawnym obu spraw, a nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania w innych elementach kreatywnych skargi kasacyjnej.

Ponadto oceny, czy roszczenie dochodzone po innym, zakończonym prawomocnie postępowaniu jest objęte powagą rzeczy osądzonej, wymaga zawsze odniesienia się do faktycznej i prawnej podstawy roszczeń dochodzonych w uprzednio i obecnie prowadzonym postępowaniu oraz do argumentacji w uzasadnieniu orzeczenia, które zakończyło wcześniejsze postępowanie.

Artykuł 199§1 pkt 2 w zw. z art. 366 k.p.c. zakłada przedmiotową i podmiotową tożsamość dwóch orzeczeń i dopiero kumulacja tych elementów pozwala na stwierdzenie, że doszło do powtórnego wydania orzeczenia w tej samej sprawie. Chodzi przy tym nie tylko o tożsamość przedmiotu rozstrzygnięcia w obu sprawach, lecz również identyczność podstawy sporu czyli okoliczności faktycznych, z których wynika w jednej i drugiej sprawie roszczenie procesowe (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 21 listopada 2013 r., III CZP 67/13,

OSNC 2014, nr 7-8, poz. 73; wyroki Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1967 r., I CR 570/66, OSPIKA 1968, nr 7-8, poz. 158; z 13 kwietnia 2007 r., I CSK 479/06, niepubl.; z 10 października 2014 r., III CSK 279/13, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 9 czerwca 1971 r., II CZ 51/71, OSNC 1971, nr 12, poz. 226; z 29 stycznia 1997 r., I CKU 65/96, Prok. i Pr. – dod. 1997, nr 7-8, poz. 41; z 25 marca 2015r., II CSK 226/14, niepubl.; i z 6 sierpnia 2015r., V CSK 673/14, nie publ.)

Z powagi rzeczy osądzonej korzysta przy tym sentencja wyroku, atrybutu tego pozbawione jest natomiast uzasadnienie. Motywy rozstrzygnięcia mogą być jednak przydatne dla określenia granic powagi rzeczy osądzonej, co ma szczególne znaczenie zwłaszcza wtedy, gdy powództwo – tak, jak ma to miejsce w okolicznościach sprawy - zostało w całości lub w części oddalone. Powaga rzeczy osądzonej ze swojej istoty rozciąga się zatem na treść orzeczenia, które uwzględnia określone roszczenie lub odmawia mu zasadności. Treść uzasadnienia pełni z tego punktu widzenia jedynie funkcję pomocniczą, pozwalając zidentyfikować roszczenie, a tym samym określić granice powagi rzeczy osądzonej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 19 maja 2004 r., ICK 517/03, niepubl.; z 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC – ZD 2008, nr A, poz.20; z 17 maja 2012 r., I CSK 494/11, niepubl., z 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, niepubl.)

Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, by Sądy obu instancji wadliwie zastosowały – wynikające z wyżej przytoczonego orzecznictwa Sądu Najwyższego - zasady decydujące o zaistnieniu powagi rzeczy osądzonej w odniesieniu do żądania zgłoszonego przez powodów. Jako tożsamość żądań uzasadniającą odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. należy bowiem rozumieć zwrócenie się do sądu o rozstrzygnięcie konkretnego, tożsamego, w każdym aspekcie problemu prawnego wyrosłego na gruncie tych samych faktów (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2011 r., II CSK 427/10, I C 2012, nr 5, s. 42). W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa procesowego, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 i w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265 ze zm.).

I.n
ał